

Ret, og hvad Ret der maatte være erhvervet i Tiden mellem 19de Februar 1861 og dets Emanation som Lov; det er, altsaa, ikke Noget, der kan have nogen Følge med Hensyn til Fortiden, og, hvad Fremtiden angaaer, da er jo den lovgivende Magt Herre over denne. Den sidste ærede Taler fremhævede, at Endringsforslaget, saaledes som det var affattet, præjudicerede eller afgjorde paa en Maade Spørgsmaalet om, hvilken Ret der tilkommer Fæstehønderne paa Samsø i Forhold til Godsbesidderen. Men dette troer jeg ikke, at det paa nogen Maade gjør eller kan gjøre, medens dette derimod snarere vilde være Tilfældet, naar det blev omredigeret paa den af den ærede Rigsdagsmand antydede Maade. Rigsdagen bør ikke i en Lovbestemmelse indføre Udtryk, der tilkjendegive, hvilken Ret den Ene eller den Anden har erhvervet ifølge en eller anden særlig Afkomst. Det maa blive Domstolens Sag i paakommende Tilfælde at afgjøre Saadant, og jeg troer, at den Maade, hvorpaa den ærede Rigsdagsmand omtalte Administrationens Virksomhed i denne Sag, hænger sammen med en efter min Mening urigtig Betragtningssaaade af dette Forhold. Administrationens Opgave ligeoverfor Fæstelovgivningen er, saavidt jeg formaar at skjønne, kun at paasee, at den almindelige Fæstelovgivnings Bud, saaledes som disse indeholdes i de trykte og kundgjorte Love, blive overholdte, og at, naar de blive overtraadte, Vedkommende da blive dragne til Ansvar. Derimod kan det ikke, navnlig under vore nuværende Forhold, være Administrationens Sag at paasee, at de Rettigheder haandhæves, som en Fæster ifølge en eller anden særlig Afkomst eller ifølge de særegne Forhold, som paa et eller andet Sted maatte have udviklet sig, har erhvervet; det er et privat Retspørgsmaal, som vedkommende Fæster maa søge at faae afgjort gennem Domstolene. Administrationen har kun at paasee, at enhver Overtrædelse af Fæstelovgivningen bliver forfulgt og straffet. Naar der oftere er hentydet til, at der fra Administrationens Side skulde være udviist en Slaphed med Hensyn til Overholdelsen af Fæstelovgivningen for Samsø's Vedkommende, da troer jeg ikke, at dette har været Tilfældet. Det er bekjendt, at ifølge

Forordningen af 9de Februar 1820, som man vel vil indbrømme er anvendelig paa Samsø, ligger det i Godseierens Haand at unblade at bortfæste en Fæstegaard i et Tidrum af Aar og Dag, efterat Fæstetidighed er indtraadt; han maa selvfølgelig ikke i den mellemliggende Tid overdrage den til Brug paa anden end befalet Maade; men deraf følger, at det kun er vedkommende Autoritets, og navnlig Præstens, Sag at indberette, at en Gaard staaer ledig, og naar den har staaet ledig over den Tid, hvori Sligt maa skee. Det er altsaa først, naar der er Spørgsmaal om, at en Gaard ikke har været bortfæstet i Aar og Dag, at Administrationen og navnlig Ministeriet kan komme til at gribe ind; men dette har ikke, idetmindste ikke forsaavidt det er kommet til min Kundskab, været Tilfældet efter de Indberetninger, der ere indkomne. Hvorvidt det er steet tidligere, maa jeg naturligviis lade være usagt. Der er endnu indvendt imod Endringsforslaget, navnlig af den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 4de Valgfreds (H. Jensen), at det indeholder en Tvangslø, og det en Tvangslø i modsat Retning af den, som man i Almindelighed tænker paa, naar man taler om en Tvangsafsløsningslø med Hensyn til Fæsteforhold. Hvad der her foreligger er imidlertid, som jeg allerede har antydet, ikke nogen ny Tvangslø, men kun en Modifikation af den Tvangsbestemmelse, der findes i Loven af 19de Februar 1861, som tvinger Fæstefamilierne til at finde sig i den 10de Gaards Indtagelse af Godsbesidderen, hvor denne ønsker at indtage den, og uden at der sørges for at give dem nogen Erstatning. Men her modificeres Bestemmelsen saaledes, at den kun skal komme til Anvendelse paa en saadan Maade, at de, hvem Fæstetjord fratages, Brugerne, saavidt muligt holdes skadesløse.

H. Jensen: Den ærede Minister var enig med mig i, at Endringsforslaget gaar ud paa at fastlaae en Grundsætning, navnlig den, at give en Ret for Godseieren til at jage Fæsteren bort fra Jorderne, en Grundsætning, der er stik modsat den, som man ellers har tænkt at gjøre gjældende ved de Tvangsløve, der tidligere have foreligget Rigsdagen til Behandling. Den ærede Minister sagde derhos,